

1723, 2 8/12
DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-PRACTICA

DE

EMANSIONE MENSIIUM,

Quam

ADSPIRANTE GRATIA DIVINA

IN ALMA REGIA ET ELECTORALI VIADRINA

GRATIOSAE FACULTATIS MEDICAE CONSENSU

PRAESIDE

**DN. ANDREA OTTOMARO
GOELICKE,**

MED. DOCT. HUIUSQUE PROF. PUBL. ORDIN,
& h. t. FACULT. SVAE DECANO,

*PRAECEPTORE AC PROMOTORE STUDIORUM SUORUM
AETATEM VENERANDO,*

PRO GRADU DOCTORALI

SUMMISQUE IN ARTE MEDICA HONORIBUS,
PRIVILEGIIS AC IMMUNITATIBUS, RITE AC LEGITIME
CONSEQVENDIS,

D. *Novembr. MDCC XXIII. horis ante - & pomeridianis*

IN AUDITORIO MAJORI

publico eruditorum ac folemni examini submittit

AUCTOR

SAMUEL CONRADUS ALLARDT,

Francof. Meso-March.

FRANCOFURTI ad VIADRUM,

Literis JOHANNIS CHRISTOPHORI SCHWARTZII, Acad. Reg. Typogr.

EMANATION
MENSURUM

IN A...

MD. DOG...

...

r
Z
l
C
o
a
u
c

PROOEMIUM.

Ritum ac decantatum est
verbum: *Omnem hominem
natura morbum esse. Sunt,
qui Hippocratem ad Da-
magetem id perscripsisse*
referunt; Reperti vero sunt & alii, qui
Democrito naturæ operum Scrutatori so-
lertissimo hoc effatum potius vindicant;
Quo ipso quippe miseram mortalium
conditionem describere, ac vivis quasi
coloribus depingere voluerit; Idq; usq;
adeo veritati consonum esse autumant,
ut vel ipsa experientia subnixum ipsis vi-
deatur: Siquidem tot morborum gene-

A 2

ribus

ribus misellum corpus hominum affligatur & concutiatur, ut, suffragio Divi *Augustini*, vix adhuc libris sint comprehensa omnia.

Quicquid tandem sit, quod de Autore hujus dicti circumfertur, litem hanc meam hac vice non facio. Mihi sanè perinde fuerit, *Hippocrati* an *Democrito* illud vindicaveris; *Hippocratem* tamen talia protulisse, hæcenus nondum mihi persuaderi patiar; humani saltem quid passum esse, si talia dixerit, persuasissimum mihi habeo. Et, si ingenuè dicendum, quod res ipsa postulat, videtur mihi hoc effatum ad stabiliendum vulgarem errorem, per longam ætatem in Medicinam introductum, effectum esse, quo quippe sibi persuadent, *hominem à naturitate ex insuperabili quadam necessitate, naturaliter, inclinare ad morbos*

bos & eos quidem numero multos & specie
 diversissimos: Ex quo longa serie talia
 profluxere dogmata, quæ praxin eorum
 clinicam valde reddunt suspectam; Cum
 experientia constat, hominem à natura
 (nativitate) ad finem vitæ rarissime actu
 conflictari morbis: Quod si tamen contin-
 gat, eundem ægrotare, morbi sint &
 numero & specie paucissimi, &, qui ri-
 te aestimati, ex prava potius diaeta, per-
 verso regimine, circumjecto aëre &c.
 consequantur, quam naturali, quæ fin-
 gitur, ad ægrotandum dispositione.
 Provoco ad quotidianam experientiam,
 quæ veritatem dictorum abunde com-
 probabit. Lubens tamen concedo, so-
 lerti comparatione diversos inter homi-
 nes instituta, unum utique hominem
 prae altero frequentius laborare morbis,
 & iis quidem non tantum numerosiori-
 bus, sed & specie diversis. Id quod ra-

tioni *vitae*, quam sequuntur, *sexus*, *Temperamenti ac aetatum diversitati* adscribi debet.

Patet hoc imprimis, quod sexum attinet, (nam omnia ordine considerare velle, praefationis limites non permittunt) si *masculinum* cum *foeminino* comparaveris. Quod elegans argumentum, uti *Experientissimus D.D. Praeses* in peculiari Dissertatione, in *Academia Hal-lensi* ante complures jam annos ventilata, de *infrequentia aegrotandi in sexu sequiori prae virili*, *solide in genere* discusfit: Ita vel solo *menstruorum muliebrium* negotio evidenter patet, quot quantisque incommodis, noxis atque periculis *sexus sequior* expositus vivat, à quibus *virilis* in totum liber est atque immunis. Quantae quae-
so molestiae puellis, pubertati proximi-
mis devorandae sunt, priusquam men-
fes

ses efflorescant? Et, si jam effloruere, quot quaelo *irregularitatibus & anomaliis obnoxii* illi sunt? Imo quam levi de causa fieri potest, ut totalem sui *suppressionem* incurrant? Ex qua deinde, tanquam ex *Pandorae* pyxide, innumera alia mala prodeunt. Haec ipsa autem *suppressio* cum vulgari *Pathologorum* errore cum *emansione mensium*, quam puellae, puberes quidem, sed actualem eorundem manationem nondum expertae, incurrunt, haud raro confundatur, dignum mihi visum est hoc Thema, quod *Specimine Inaugurali*, id quod honores *Doctores* rite mihi ambienti edendum est, exactius discuteretur. Adsit modo nobis Divina gratia, &, quod molimur opus, ex voto succedere jubeat!

§. I.

Q Vandoquidem de *Emansione Mensium* in praesentiarum verba facere constituimus, parum ad institutum nostrum facere ducimus, si prolixam

xam hujus affectus *Etymologiam* more in Scholis recepto, praemittamus, cum periti artis facile intelligant, quem nam praecipuum & specialissimum uterinorum adfectuum hic intelligamus? Equidem non ignoramus, tam latae & amplissimae esse diffusionis totum hoc negotium menstruale, ut tertiam propemodum partem morborum muliebrum absolvat: Nos tamen, in medio relictis his omnibus, & misis reliquis homonymicis & synonymicis locutionibus, ne nimium excrescat nostra dissertatio, duntaxat in ea *fluxus hujus menstrui affectione* occupabimur, qua *prorogationem* ejusdem denotare solent Practici; Reliqua, quae de ejus *indole & natura* in genere dici possent, tanquam nota, hac vice prolixius non enarraturi, nisi quatenus thematis nostri illustrationi inservire posse judicabuntur.

§. II.

Intelligimus itaque per *Emansionem Mensum* strictè ita dictam, illum adfectum juvenescentium virginum, quando secundum septenarium jam transgressa, *tributum lunare*, ut cum *Helmontio* loquar, seu criticam illam uteri evacuationem, quam vulgo *Mensum fluxum* vocamus, Græci vero *καταμηνια*, Germani, *die Monatliche Zeit* dicunt, non experiuntur, sed justo longius illa *emanet*, & diutius quam par est, moras nectendo, in conspectum non procedit, adeo, ut de ejus provocatione ferme desperemus. Sive, plenius adfectum nostrae tractationis delineando, denotamus per *Emansionem Mensum* illud eorum vitium defectivum, quo *menstrualis feminarum purgatio*, quae secundum consuetum Naturae ordinem circa finem secundi septenarii emicare solet, justo longius protracta, anno demum *decimo quinto, sexto, octavo* vel

vel *vigesimo*, non sine ingentibus incommodis variisque prosperæ valetudinis detrimentis efflorescere incipit. Unde statim patet, sermonem hic nobis non esse de *Emanfione mensum perpetua*, quam rarioribus exemplis fœmellis quibusdam obtigisse, & quidem, quod mirandum, non modo sine ulla noxa vel detrimento reliquæ sanitatis, sed & quod mirabilius, absque præjudicio ipsius plane energizæ concipiendi, historizæ & observationes Medicorum testantur. Tanto vero minus de illa *mensum emanfione* loquimur, qua per *etatem* mulieribus, septimo septenario proximis penitus tandem cessant & subsistunt: *Venen es nicht mehr nach der Weiber weise gehet*: Sed in nimiam atque intempestivam eorundem *prorogationem*, cum variis incommodis stipatam, digitum intendimus.

§. III.

Et cum familiari nimis Practicorum errore *Emanfio* cum *Obstructione* sive *suppressione mensum* confundi haud infrequenter soleat, tanto quoque solertius distingui inter sese mutuo uterque affectus debet. *Suppressio* enim præsupponit uterinam excretionem, debito ordine naturæ legitime atque convenienter jam olim factam, quæ vero nunc quacunque de causa *totaliter* sive *plenarie* subsistit, & quidem non sine justo variorum inde expectandorum malorum metu: *Emanfio* econtra, primam adhuc floridi ac purpurei sanguinis eruptionem in puellis pubertati proximis affectat. Ab *Emanfione* denique *lochiorum* in puerperis & *retentione mensum* in *lactantibus* quoque hunc affectum discerni cupimus. Solet quippe *ibi* sanguis latens gravissima de causa in corpore hunc

in finem retineri, ut conversus partim in alimentum, foetus in utero matris adhuc latentis nutritioni subserviat, partim vero materiam lactis generationi suppeditare queat.

§. IV.

Nihilo fecius inter *Suppressionem plenariam & emanationem mensum* ista manet convenientia, quod utramque fontica mala atque incommoda serius occyus consequantur. Et quanquam non aequè allu-
 bescat, in causas naturales fluxus hujus menstrualis foeminarum excurrere, vel absolutam ejus necessitatem in hoc sexu demonstrare: Non possumus tamen, quin paucis moneamus, ex singulari, quæ in negotio conceptionis & nutritionis foetus foeminis concredita est, destinatione satis patere, inevitabilem ac plane necessariam esse hanc menstrua-
 lem sanguinis per uterum evacuationem; Ea enim de causa sexui huic majorem sanguinis concessit abundantiam Natura, ut non tantum ad alendum nutriendumq; proprium corpus sed ipsum quoq; foetum sufficeret. Ne vero hac ratione sanguis in foeminis, extra graviditatis statum constitutus, nimium accumularetur, tandemque plethora talis aucta oeconomiae animali damnum quoddam inferret, sua depletionem indiget, quae deinde singulis mensibus periodum suam repetit, & pro aetatis atque temperamentorum diversitate majori vel minori in quantitate ex genitalibus mulierum exstillare & excerni consuevit. Unde, si excretio ista nimis tardetur atque ultra aetatis rationem protrahatur, variis incommodis atque affectibus morbo-
 sis originem dare solet.

§. V.

Fluxus hic menstruus ordinariè *initium* suum ab anno decimo quarto ducit, quo quippe tempore pubescunt & ad propagandam prolem habiles redduntur foeminae; quamvis pro individuorum ratione hic terminus eruptionis variare admodum soleat. Observatione enim nonnullorum Practicorum fide dignorum constat, in quibusdam citius, nempe ante annos consuetos, & quidem in *regionibus calidioribus*, in personis *plethoricis* vitaeque *laboriosae* operam navantibus, hunc fluxum menstruum prodire, in aliis vero serius. Quandocunque ergo accidit, ut circa istam statam ætatis periodum sanguis menstrualis non erumpat, sed diutius, ultra tempus scilicet ordinarium in corpore commoretur, facili negotio quilibet hinc necum judicare poterit, quot & quanta ex hac *Emissione* infirmitates in corpore foeminarum prodire debeant, quibus, nisi statim in primis suis natalibus obviam eatur, & sanguini mature ad perruptionem via pandatur, haud raro accidit, corpus alias floridum ac purpureo colore perfusum, in *abjectum, pallidum, lividum* ac *plumbeum* colorem transmutari, imo *cachexiam, leucophlegmariam, chlorosin* & reliqua prava consecutaria, de quibus suo loco pluribus agemus, vestigia legere.

§. VI.

Suadet hoc ipsum perito Medico, ut hisce statim obviam procedat, ac veluti in primis herbis suffocet. Id quod obtinebit eo felicius, quo accuratius in *causas* horum & aliorum affectuum inquirerit; Quod & nos jam pro modulo ingenii nostri facere conabimur. Cum enim omnis scientia,

solida inprimis ac vera, juxta Philosophos, in eo potissimum consistat, ut rem *per causas cognoscamus*, eaque causarum consideratio nos eo deducat, ut ad investigationem ipsorum morborum, inventionem remedium & explorationem certioris methodi promior pateat aditus; non sane frustra agemus, si huic quoque disquisitioni aliquam nostrae disputationis partem concedamus. Docuit enim & docet adhuc nos hodiè experientia, quantum damni omiſſa causarum consideratio in aegrotantes derivaverit & quot pro dolor homines e medio sustulerit? Neque potui satis haectenus mirari, illorum sive simplicitatem sive temeritatem, qui *agyrtis* potius ac *circumforaneis* quam *rationalibus Medicis* se submitunt, ab iisque auxilium expetunt, qui tamen, cum in causis morborum rite eruendis minus sint versati, ipsam quoque curam improvidè, juxta sua, quæ undique corraſerunt, arcana aggrediuntur atque sic de humano corio, quasi glandula esset, saepe ludunt.

§. VII.

Causas itaque *Emanſionis mensum*, & eas quidem *internas*, quod concernit, illae tutissimè tam in *materia movenda* & emovenda, quam in *vis*, per quas materia ista emoveri debet, quaeri possunt. *Materia emovenda* est massae sanguineae portio, cujus tamen & *quantitas* & *qualitas* hoc in passu laesa esse potest. *Quantitatem* quod spectat, ea quidem ex necessitate physica, ob rationem superius allegatam in sexu foemineo adesse debet, interea tamen menstrua sui depletione non imminuta, tandem plethoram gignit vitiosam, quae vasa nimium infarciendo fibras partium solidescens inter se invicem comprimit, poros-

porosque & interstitia earundem ita coarctat, ut sanguini purpureo difficilis non nisi transitus concedatur, quo denegato ingens *spissitudo* sanguini inducatur necesse est, unde tandem *infarctui*, *stagnationi* & *stasi*, atque adeo actuali menstruorum retentioni via sternitur. *Qualitas* econtra sive *crasis laesa* in eo residet, quando sanguis nimium est inspissatus multisque mucidis, spisis ac viscidis particulis imbutus, quae omnia ad *lentorem* humores pedetentim deducunt. Hinc tantum abest, ut *ad uterum* sanguis eo, qui ad plenam perruptionem requiritur, vigore feratur, ut potius regurgitet in viscera, sicque efficiat, ut vasa tono suo, sive, ut aliis loqui placet, virtute sua elastica seu contractilitate priventur, sicque vitium viarum simul introducatur.

§. VIII.

Subjecta, *Emanfioni mensium* prae reliquis obnoxia, de temperamento ut plurimum phlegmatico & Melancholico participant, quorum *illud* ob laxitatem carniū & ferosiore sanguinis crasin ad humorum decubitum, *hoc* vero ad eorundem spissitudinem & infarctus inde metuendos disponit. Non tamen excludenda hic est vitae sedentariae ratio, animo inprimis profundo moerore occupato. Inter causas *externas* eminent frigus, *aer* inprimis *frigidus*; Hinc est, quod virgines, nudis pedibus per pavimenta frigida, corpore calente vel sudoribus perfuso deambulantes, vel in aqua frigida paullo diutius commorantes pertinaci *menstruorum emanfioni* ansam subministrant: Frigiditas enim humores condensat & increffat, vasaque & meatus constringendo repulfioni eorundem favet. *Diaetam* inprimis

crassam, multum visciditatis mucidae subministrantem, uti sunt placentae calentes; panis jam demum clibano extractus, potulenta item inter prandendum atque coenandum parcius hausta &c. suam quoque huc conferre Symbolam, extra omne dubium est. Talia enim diaetae vitia tam lentorem sanguini, quam spasticas vicinis partibus contractiones, quin veras stricturas inducere apta nata esse, quis est, qui ignorat? Unde tot querelas circa hoc menstrualis excretionis negotium ab ipsis hisce juvenculis proferri quotidie audias, quae ipsum plane errorem, quem in diaeta & regimine commiserunt, medico quidem specificè indicare sciunt, interea tamen monitorum omnium incuriae aut saltem immemores, experientia ipsa pravisque successibus melius tandem edoceri debent, quae ipsa doctrina & amicis Medicorum pervasionibus vix ac ne vix quidem emendari sese patiebantur.

§. IX.

Animi graviora pathemata, quanta polleant energia in hoc *Emanationis mensium* negotio, me tacente, satis abundeque ex Praxi clinica perspectum est. Superfedeo prolixius referre ea, quae à *perversa methodo curandi mulierculis* usitata, originem ducunt. Illae enim dum ultra colum sapere gestiunt, fluxum menstruum fortioribus pellentibus procurare intendunt: Solent sc. mulierculae, pro suo ingenio & iudicio muliebri, si difficultates quasdam circa hoc eruptionis mensium negotium persentiant, statim infusa quaedam herbacea ex Sabina, aliisque Sanguinem impellentibus remediis instar Theae potanda filiabus suis propinare, quibus & *Crocata*, *Aloëtica*

tica, Myrrhata aliaque *Emmenagoga* fortiora, aut calida spirituosa, orgasmum in humoribus fuscitantia, jungere consuevere, quorum vim & potestatem in ciendis menstruis aut proprio olim in corpore expertae fuere, aut ab aliis cum successu in usum vocata audivere, quae proinde magnis verborum mangoniis extollunt atque sic puellis tanquam indubitata remedia, commendare non verentur. Quae si ex voto minus succedant, sui similium, *Barbitonsorum, balneatorum, quin agyrtarum* atque *circumforancorum* opem implorant, eoque ipso summam in miseriam insontes tales puellas praecipitant; Qualis temeritatis specimen suis in *Observationibus Chirurgico-Medicis, Historiae Anatomiae & Chirurgiae* annexis D. D. Praeses attulit. Fateor equidem, quod haec & alia ejusmodi pellentia in hac *Emansione Mensum* certo respectu adplicari possint, si scilicet in istis adplicandis justus habeatur ordo, humores nempe primum fuerint correcti, & a sua spissitudine liberati, primae viae expurgatae, ipsumque excretionis organon suo, quo laboravit, infarctu privatum. Quibus neglectis, non videmus, quomodo admitti vel tolerari queant, nisi sanguinem majorem in orgasmum conjicere, ipsisque viis & organo, per quod menstrualis excretio succedere debet, pertinaciter infarctum inducere malint. Quae omnia tanto certius in pejus ruere debent, si hisce *Venae sectionem in superioribus* perverse administratam superaddiderint, ipsasque lunae phases attendere morose neglexerint: Unde tandem nihil aliud, quam refractaria *emansio* subsequi potest ac solet: Quia sanguini, erumpere annitenti, via ita est praecclusa, ut, si quam

ma-

maxime motus quosdam, ad excretionem tenden-
tes adornaret natura, illi tamen sperato fine & suc-
cessu omnes exciderent.

§. X.

Sunt denique, qui *fascinatione primam mensium e-*
ruptionem ita retardari posse existimant, ut vel in per-
petuum vel ad certos tantum annos in corpore foe-
minarum retineantur; Cui sententiae ut subscriba-
mus, tanto majores deprehendimus difficultates,
quo manifestiores ut plurimum causae naturales sepe
offerunt, a quibus diuturna talis mensium retentio longe
clarius, quam a putatio incantamento deduci
potest. Esto enim, veneficas tale quid sub tortura fu-
isse confessas; Aequae tamen parum fidei illas mere-
ri arbitramur, ac si eculeo impositae, glires vel mures
vivos se fecisse, faterentur: Nisi forte mediis naturali-
bus, pro effectu tali suspensionis mensium obtinendo, u-
fas se esse, probatum dare possint, quae tamen ad-
huc tum prudenti pensitatione indigent, ut clare
tandem intelligatur, tanta pollere illa efficacia, ut
menstruale puellarum negotium tam graviter lae-
dere atque turbare queant, ut non modo actualis san-
guinis Menstrui eruptio non sequatur, sed & ejus poti-
us loco mirandae translationes cum insolitis sym-
ptomatibus in conspectum producantur. Sangui-
nem namque foeminarum, rite alioquin fluxilem
ac mobilem, fascino ita inspissari & incrassari
posse, ut per vias atque meatus, undique licet libe-
ros atque patentes, transmitti nequeat, facilius for-
te asseretur, quam solide demonstrabitur. Eadem
sepe offert difficultas, si vias atque vasa uterina, san-
guinis menstrualis emissioni alias dicata, incantamento
ita

ita coarctari atque constringi posse putetur, ut inevitabili quadam necessitate retineri in corpore debeat. Sanguinem denique, qui circa pubertatis annos versus uterum a natura recte determinatur, *per fascinum* ab eodem ita averti posse, ut omnem potius vim aliorum convertat, & *insolitas translationes* vel *regurgitationes* versus superiora affectet, cum valde enormibus motuum, ad *epilepticas* inusitatas quandoq; concusiones affurgentium, ataxiis, nemo quoque facile crediderit, qui foeminis difficulter menstruantibus ejusmodi motuum anomalias admodum familiares esse, experientia frequenti didicerit. Absit tamen, ideo tantum *fascinationis* effectum in *suspendendo ultra solitam aetatem menstruorum negotio* a nobis negari, quod *modus*, quo haec talia fieri possunt, a nobis comprehendi nequeat, sed quod, uti superius jam monitum est, causae naturales nullibi deficient, a quibus longe rectius, quam ab *imaginario incantamento* inusitatum talem menstruorum *emanationem* derivare liceat.

§. XI.

Accedimus jam ad *Symptomata*, quae partim in sensibus unius cujusvis incurrunt, partim ex aegrae relatione facile innotescunt. Accedit his totius corporis ac omnium artuum gravitas & lassitudo quasi tensiva, quasi brachiis aut humeris ingens pondus quoddam affixum esset. Sensibus admodum manifestus est *habitus* totius corporis *Cachecticus*, qui tamen foedo & abjecto faciei labiorumque pallore cum palpebrarum tumore conjuncto sese imprimis conspiciendum praebet. Concomitantur has molestias circa pectoris regionem angustiae praecordi-

cordiorum, palpitationes cordis & respirandi difficultas, quam patiuntur inprimis, quoties scilas vel alia loca acclivia ascendunt; sic beklagen sich / daß es ihnen nicht anders vorkäme / als wann sie augenblicklich ersticken solten. Nec immune relinquatur abdomen, sed *exterius* dolores tensivi in dorso, lumbis & osse sacro cum sensu quodam gravitatis circa uteri regionem, interius vero appetitus prostratio, nausea, conatus vomendi, quandoque vomitus cruentus, pathemata hypochondriaco-hysterica aliaque sese manifestant. Circa caput cephalalgiae, hemicraniae, vertigines aliaque mala sese produnt.

§. XII.

Prognosis itaque hujus *Emanationis mensium* plus vel minus hic adesse docet periculi, prout Symptomata illi complicata vel graviora vel leviora sunt. Nunquam tamen vilipendat Medicus, ad aegrotantem talem vocatus haec symptomata, aut ipsum morbum negligat, ob pessima inprimis confectaria, quae ex neglecta ejusdem curatione oriuntur; Id quod *Divus Hippocrates* jam monuit, quando inquit: *Si menstrua non fluant, varii ex utero eveniunt morbi.* Et sanè, quo diutius protrahitur *prima mensium eruptio*, eo difficilius successiva aetate provocabitur, imò, neglecta aut sero nimis instituta artificiali provocatione, jure metuendum, ne omnis tandem labor in irritum recidat. Pro diversitate tamen causarum nunc facilior nunc difficilius evadit curatio; Neutra tamen illarum sua caret difficultate, sed tanta interdum illae pertinacia medelae resistunt, ut, omni licet industria adhibita, raro tamen

men menstrua talia, ultra aetatis rationem *retenta*, provocari sese patiantur, imo potius in alios pessimos & chronicae indolis morbos commutentur, inter quos caput extollunt *Cachexia*, *Anasarca*, vel *oedemata pedum* tandemque *hydrops*, *ascites*. Nonnullae talium puellarum in *vomitum cruentum*, aliae in *haemoptysin* vel saltem *pleuritidem* incidunt, quorum affectuum ratione subinde *phibysin* vel *lentas hecticas febres* incurrunt.

§. XII.

Aliae tentantur *affectibus arthriticis vagis*; In aliis menses ultra consuetum terminum retenti omnem suam efficaciam versus *mammam* convertunt, *tumorem*, *indurationem* & *Scirrhum* illis inducendo, qui, si calidis acrioribus remediis praepostere irritetur, in *cancrem* subinde transire solet. Nec silentio praetereundum est, *menses* tales subinde insolitas affectare vias, per easque exitum moliri. Nuper virgo quaedam nobilis summe plethorica ex eadem hac causa subito suffocata periit, quae Venaesectione tempestive administrata, tentataque provocatione & invitatione menstruorum ad ordinarium suum excretionis organon servari sine dubio potuisset. Aliae in *chlorosin* seu *febrim amatoriam* incidunt; Aliae denique tam graviter mulctantur, ut in *Melancholiam hypochondriacam* vel plane in *maniam* vel *furorem uterinum* inde conjiciantur.

§. XIII.

Sed nolo his diutius immorari; Ad Praxin transeo. Et quemadmodum ex antecedentibus unicuique satis luculenter constabit, quemnam specialem foeminarum menstruantium affectum con-

fiderationi simul atque curationi nostrae subjicere
 voluerimus; Ita & ea, qua possumus, brevitate, quae
 adhuc restant, *Therapiam* scilicet spectantia, eodem
 instituto prosequemur. Generalem ergo *emanationis*
 hujus curationem quod attinet, ea pro diversitate
 causarum etiam variat. Uti vero causas ferè om-
 nes hujus adfectus ad tres potissimum retulimus
 classes, ad vitia nempe *quantitatis*, perversae *qualitatis*
 & *motuum*, sive segnitie impulsus laborantium, sive
 aliorum *erronee* eundem convertentium: Ita thera-
 piam quoque non inutiliter ad haec ipsa momen-
 ta reducemus, sanguinis nempe *quantitatem* sive ple-
 thoram praesentem non tantum imminuturi sed & e-
 jus *qualitatem* imo ordinatum ejus adfluxum ad loca,
 excretioni huic dicata, convenientibus remediis in-
 vitaturi, habito tamen simul prudenti respectu ad
 vias, si forte infarctu quodam illas laborare com-
 pertum haberet Practicus. Ad hos enim scopos
 provide illi respiciendum est, nisi plane *quodammodo*
 agere aut paria cum agyrtis & Medicastris, qui me-
 dicamentorum applicatorum rationes nullas reddere
 possunt, facere, vel tritam plane viam calcare, om-
 nemque in fortioribus pellentibus, stimulantibus &
 emmenagogis salutem quaerere cupiat. Quorum
 etiam suo quodam jure referenda sunt *drastica pur-
 gantia & spirituosae, oleosae atque volatilia*: utpote quae MS.
 magis magisque in orgasticam ebullitionem dedu-
 cunt, motus naturales pervertunt, turbant, totum-
 que negotium intricatius atque impeditius reddunt.
 Longe rectius hac in re sibi suaeque famae consu-
 let conscientiosus Medicus, si ad animi trutinam
 aureum canonem clinico-Practicum revocaverit:

Faci-

Facilius esse, motus ordinarios invertere, quam semel inver-
 sos emendare & ad organa locaque congrua revocare, suoque
 ordini restituere; Cujus quidem veritatem vel in hoc
 ipso menstruorum negotio multiplex experientia
 confirmat: Idemque Experientissimus D. D.
 Praeses in nupera publici juris facta dissertatione:
 De haemorrhoidibus turbatis suo ordini restituendis, solide
 deduxit.

§. XIV.

Quantitas ergo sanguinis, si urgeat corpus, me-
 tuaturq; , ne orgasmus humoribus vel infarctus vi-
 sceribus inducatur, ex fonte *Chirurgico* auxilium tem-
 pestive depromatur. Ac licet dubio omni careat,
 maxime obtinendo huic scopo, plethorae nempe
 ventilandae inservire posse venae Sectionem: Sunt
 tamen hisce nostris in regionibus Medici paullo scrup-
 ulosiores, & vel odiosam quandam servitutem vel
 nescio quae pericula juvenularum talium cervici-
 bus imminere praetendunt: Quorum tamen neu-
 trum tantopere reformidandum est, dummodo tam
 ad locum, per quem sanguis mittendus est, quam ad
 tempus, quo actus talis ventilationis suscipiatur, pe-
 rite attendatur. Et sicuti *evacuatorio scopo* Venae Se-
 ctio in *brachio* tempore *plenilunii* suscepta, intentioni
 medentis optime satisfaciet: Ita *derivatorio fine* ver-
 fus *novilunium* in *pede* eandem administrasse conve-
 niet. Hac enim cautela neglecta, plus damni quam
 emolumenti artificialis haec sanguinis ventilatio
 caufabitur. Quod si vero tenerae quaedam nimis-
 que meticulosae puellae venae sectioni sese submit-
 tere renuerent, ejus loco *Scarificationes* circa praedi-
 cta loca debito tempore substitui possent, & , si ve-

recundiae leges id permetterent, non apparet, quid impediatur, quo minus sanguifugas labiis pudendorum cum fructu applicare liceat? Si enim *venis haemorrhoidalibus* applicitae, *haemorrhoidum* successui ansum dare possunt; Quidni venis uterinis admotae, pari felicitate mensium provocationi occasionem subministrarent? Sed ne novitates temere adfectasse videar, hoc remedii genus hac vice non aequè vehementer urgeo.

§. XV.

Quantitate humorum sic imminuta, *qualitati* eorundem pari dexteritate obviam iri poterit, quae cum in spissitudine & visciditate maximam partem consistat, correctionem sui postulat, eaq; non tantum potibus diluentibus sed & medicamentis resolventibus, attenuantibus & sano sensu aperientibus, nec non motibus totius corporis, imprimis fucussatoriis, obtinebitur. Ad resolventia & Aperientia, ex fonte pharmaceutico petenda, referimus non tantum Rad. Rubiae Tinctor. Taraxac. Cichor. Curcum. & Pimp. alb. &c. Sed & herbas Absynth. Centaur. min. Marrub. Capill. Qis, Fumar. Rorismar. Cuscut. una cum floribus Cheiri atque Calendulae; adjunctis quoque evacuandi scopo Fol. fennae S. S. Rhab. polypod. & Fib. Helleb. nigr. Ex quibus pro lubitu Medici tam Infusa quam decocta parare licet. Neque contemnendum praeestabunt usum Salia digestiva, qualia sunt ☿ Otus, ☉ Strum, ☿ Absynth. Centaur. min. C. B. sal digestivum *Sylvii*, sal polychrestum *Glaferi* aliaque talia. Alterantibus substituenda sunt evacuantia, non tamen promiscue quaelibet, sed quae simul sanguinem ad inferiora invi-

invitandi potestate polleant, uti sunt pilulae *Stablia-
nae*, *Beccherianae*, quasque illis deficientibus, substi-
tuere solet D. D. Praeses. Quibus omnibus debito
ordine praemisissis, nihil vetat, *emmenagoga* modera-
tiora subordinare sanguinemque ad uterum excre-
tioni menstruali destinatum modeite invitare, id
quod sale volatili oleoso *Sylvii*, cum essentia *Castorei*
maritata, citra praejudicium fieri potest. Suam quoq;
praestabunt opem infessus atque pediluvia, quae
quippe omnia, concinna ratione sibi mutuo subor-
dinata, florem tandem virgineum provocabunt. At-
que ne quis existimet, theoreticas scholarum specu-
lationes haec omnia tantum redolere, peritiae vero
practicae vim ubique desiderari, liceat mihi ex pra-
xeos meae primitiis exemplum allegare. Pauci elapsi
sunt menses, ex quo felici admodum cum successu,
instituta aliquoties in partibus inferioribus venae
sectione, puellulam quandam Sanguineo-Cholericam,
in qua nondum menses emicuerant, quaeque insi-
mul variis symptomatibus, tam doloribus spasticis
in regione abdominis, quam cephalalgis, lassitu-
dine & respirandi difficultate aliisque incommodis,
huic affectui familiaribus tentabatur, curae nostrae
subjecimus, quae hac practica methodo non modo a
mensium onere sed & complicatis insimul sympto-
matibus feliciter liberata fuit, ut de successu hujus
curationis in sinu gavissus fuerim. Plura exempla,
quae Practici hinc inde adducere solent, & in libris
illorum passim prostant, pede sicco praetereo.

§. XVI.

Praeter denominata interna, non omni quo-
que energia, mensium adfluxum & effluxum pro-
vocan-

vocandi, desituuntur externa, quorsum praeter pediluvia antea jam commendata referendae quoque sunt *frictiones*, quibus & ligaturae extremarum partium a nonnullis accensentur. Alii magni hic etiam faciunt *Insessus* & *Balnea*, quibus ad umbilicum usq; ægrotantes infideant; Alii credunt, *suffitus*, *fumos* ac *halitus* muliebribus exceptos non parum facere ad humores dissolvendos, referenda vasa uterina, adque effluxum sanguinis promovendum: Hinc est, quod nonnulli hunc in finem *Colocynthidem* in suffitu adhibeant; alii cum *Ettmullero* suffitus scoriarum regul. antimonii, quae prius in spiritu vini dissolvuntur, & deinde lateri candefacto adfunduntur, ut vapor exhalans per infundibulum utero excipi queat, maximopere commendare soleant. Idem solo *myrrhe* fumo fieri posse, alii existimant. Sunt vero ex mulierculis plurimae, quae satis feliciter sibi menses prolicere posse, persuasum habent, si *melissam* recentem tibialibus vel sandaliis immittant: Quod & de herbae *persicariae* sub calcaneis gestatae, singulari energia depraedicant. Huc etiam specificè *sabinam* eiusque praeparata reducant. Compertum tamen habemus, haec & alia majora damna, quam emolumenta corpori humano intulisse, quare tutius illis abstinere iudicamus. Quid vero *artemisia rubra*, quae etiam sanguinem commovere creditur, efficiat, hoc loco non determinamus, cum de ejus efficacia aliquid insoliti audivisse aut ex praxi Clinica observasse, nobis nondum licuerit; Quare potius hoc ipsum simplex cujusvis, maxime vero privatae nostrae experientiae reservamus. *Pesfi* paullo rarioris in hoc *eman-*
sionis

sonis negotio usus sint. *Angeli Salae* experimentum, qui helleborum nigrum pulverisatum nodulo fericeo muliebribus exceptum, magnis encomiis extollit, infirmo adhuc fulcro nititur. Paucis ut me expediam, malle Practicos in universum ab externorum, potissimum vero suffituum, genitalibus muliebribus excipiendorum, commendatione abstinere.

§. XVII.

Symptomata, quae *Emanationem mensium* comitari solent, plenariam non admittunt curationem, nisi provocato eorundem fluxu, quo facto, ut plurimum sponte, sicut fumus in camino, sublato igne, evanescent. Si proinde motus spastici circa uterum partesque vicinas nimium urgere videantur, nitrosi atque cinnabarini sunt temperandi. Petulantius exitum molientes menses, vano tamen plerumque conamine, *Essentia Millefolii* cum *Esf. Chacarrillae* juncta cicurabit. Regurgitantes exitumque per aliena loca tentantes ad organon excretionis ordinarium sunt revocandi; Id quod *pediluvio*, *frictionibus* extremorum, *pilulis Stahlianis* leniterque pellentibus motusque ad uterum blande invitantibus optime fieri potest. Intercurrentes *phlogosis* ant-organica & antispasmodica temperabunt. Spasmos, ad convulsionum usque vehementiam assurgentes, ant-epilepticis sedare convenit. Ubicumque oedemata pedes occupare coeperint, non diu indulgendum aut mora illis concedenda est, sed quantum curandum, ut eorundem progressui obex natur: Quia metus est, ne tandem in statum hydro-pico-asciticum miseras tales puellas praecipitent.

D

§. XVIII.

Nihil jam superest aliud, quam ut de *diæta* atque *regimine* hujuscemodi aegrotantium pauca quaedam subnectamus. Utrumque ita comparatum esse decet, ut, causis *emansione mensum* producentibus, sive quocunque modo foventibus, sit contrarium. Artuum inferiorum refrigeratio sedulo semper vitetur. *Diæta* sit laudabilis, euepta, &, ut cum Aëtio loquar, *non tantum quantitatis sed & qualitatis eduliorum habeatur ratio*. Cane & angue pejus evitentur panes calidi, è clibano demum extracti, ut & placenta calidae nimiumque pingues: à nimis falitis fumoque induratis piscibus aequè ac carnibus, fructibus item horreis & acidis absteineatur. Pane utantur benè fermentato & semine foeniculi aut Carvi condito. *Potus* sit sufficiens & cerevisia benè defaecata ac diluens. *Somnus & vigiliæ* mediocritatis limites ne excedant, motus corporis sit placidus, & excreta, imprimis alvina, liberum suum habeant successum. Absurda appetentibus, quia multum nocent, non facile exhibeantur: si tamen desiderium ejusmodi puellarum aliter sopiri nequeat, cum *Sennerto & Primeroso* concedantur. Neque torvo statim vultu adspiciendi sunt Medici, qui ejusmodi puellis, *mensum emansione* laborantibus, vitam conjugalem svadent. Ipse *Hippocrates & Varenaeus* talibus Venerem appetentibus aegrotis dulcem amplexum maritalem concedere, non dubitarunt. Testatur quoque *Riverius*, celeberrimus iste Practicus, primam conjugii noctem, florem istum purpureum in sponis, quae ante hac nunquam eundem fuerant expertae, provocasse. Graviora denique a-

nimi

nimi pathemata vitentur, *moerorique & tristitiae* nunquam indulgeatur. Absit *ira & excaescentia*, & iuberemus quidem exulare terrorem, inprimis inopinatum, dummodo in potestate talium patientium foret, ut vim ejusmodi passionum animae evitare semper possent.

§. XIX.

Atq; haec pauca fuerunt, quae hac vice de *emansione mensum* in medium proferre lubuit: Ceterum, cum, docente *Galeno*, *nunquam hallucinari, supra captum hominis sit*: Nos quoque speramus, quod, si quid vel ad historiae morbi illustrationem faciens, a nobis fuerit omis- sum, vel ob ingenium nondum satis subactum minusque in Praxi exercitatum, secus, quam oportebat, dictum, veniam tamen apud aequos benevolosque Censores simus impetraturi, cum nobis sufficiat, in hac materia diffusissima, summos saltem rerum apices attigisse. Plura enim & notatu procul dubio digniora, propediem, clinica nobis praxis, quam imposterum, annuente Divino Numine, exercendi animus est, suppeditabit; Cui propterea, pro concessis haecenus viribus, gratias devotissimas perfolvimus, idemque supplices rogamus, ut post haec sua quoque gratia nobis adesse dignetur, quo omnia nostra conamina cedant in ipsius gloriam & aegrotantium solatium. Huc enim tendere eoque in tota vita adlaborare, neminem unquam poenitebit.

FINIS.

Virgi-

Purpureum florem dum prolectare puellis
 Arte doces, pulcra TE quoque dote beent!
 Adplaudent Nymphae, lauro TUA tempora cin-
 gent,
 Ac (nisi formides) suavia mille dabunt.

*Ita ominatur, atque Doctissimo Domino
 Doctorando, suo quondam Auditori per-
 dilecto congratulatur*

PRAESES.

ELudat Sexum quare sua Luna venustum,
 Hujus Tu causam differis ore novo.
 At studium nisi larga Tuum vindemia ditet
 Illius causam dicere nemo queat.

*In honorem Nobilissimi & Modestiae ac Diligentiae
 laude commendatissimi Dn. Candidati Allardi,
 pro Gradu Doctorali in Arte Medica conse-
 quendo, publice disputantis, gratulabundus haec
 adscripsi*

JAC. HERMANNUS,
 Math. & Ph. Nat. P. P. O.

Nobis-

Nobilissime Domine Doctore!

Quod Mulier sit Homo, negitavit anonymus au-
tor, *

In Gènesi capitis quem quinti comma secundum,
Nec non humana ratio ratione refutant
Cum soli propriis Homini Symptomasi multis,
Foeminei quibus est Purgatio Menstrua Sexus.
Hanc quum pertractes calamo, rationibus, ore
Egregiè, studium & specimen Tibi gratulor, optans,
Mensis ut emanat praxi contrarius omnis,
Mensibus emanent contra Tibi foetra quibusvis!

Εὐρηπίδαι μέγα μισογυνεὶ κακὸν ἔισι γυναικας
ἄβασιν. ἀλλὰ κακὴ τῇ φύσει ἔσι γυνή.
Πλειστάκις ἀλήθῃ ἐπέειπες. Το εὐ γεγάμασι δέικνος,
μελλοδιδάσκων, εὐ. Εὐὺς βραβεία λάβον.

Das Frauen-Zimmer ist ein Engel in der Welt /
Doch/ weil er irrdisch ist/ er in viel Weh verfällt.
Dies weist Ihre Schrift. Drum folget drauff die
Ehre/
Des Doctorats/ so dan ein Physicat vermehre!

* Valens Acidalius. Georg. Christoph. Waltheri (†Cti) Post.
Harm. P. 1. p. m. 65. § 66. licet non autor, tamen e-
ditor istius libelli. Acidal. Ep. apologet. ad Jac. Mona-
viam p. m. 339. Photinianus aliquis tengbrio. Jac. Tho-
mas. Physic. c. 39. n. 24. § 25. p. m. 194. § 195. Cuja-
cius. Horn. Hist. Nat. p. m. 162. &c.

αυτογεδιος, ἀλλ' ὀλοκαρδιος
accinebat.

M. Gottlob Nothe,
Crosnâ-Sil. P. L. C.
Non

Non semper quis, quod per alium facit,
Per se fecisse putandus est.

Der Ehren-Diit wird oft bey manchen unrecht ange-
bracht/
Fragt ihr/ wer ihn verdient? Der selbst das Probi-
Stück macht.

*Quum egregio eruditionis specimine suas orbi litte-
rato probaret vires, longeque pro meritis capasse-
ret in Medicina summos honores, Praenobilissi-
mus Dn. Candidatus, gratulationis ergo haec
scribebat.*

JOHANNES JUSTUS WESSELIUS,
Art. Mag.

Tuto qui satagit confestim pellere morbos,
Atque metum cordis flectere, ne titubet;
Arte fit excellens & promptus consiliorum,
Sic & consilium, auxiliumque feret.
Artium es dives, quod dissertatio fatur,
Facile consilium, nomen, ALARTE, docet.
Sic maturus eris praecellens consiliator,
Omne sic fausto prosper es ac *alacris*.
Palmae praemia nunc meritaec decernit Apollo,
Sint TIBI felices! Annuat, opto, DEUS!

*Praenobilissimo & Doctissimo Dn. Candidato,
sincerum testaturus affectum apposuit.*

GOTHOFREDUS MICHAEL CORTUM,
Med. Cand.

Vir-

Virgineos, ALLARDTE, studes dum tollere mor-
bos,
Sana TIBI & dives praemia virgo dabit!

Dn. Doctorando, amico suo valde charo,
de *Emanfione Mensium* disputanti, ita ce-
cinit.

D. G. B.
M. C.

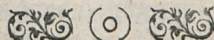
Tempora mutantur, nosmet mutamur in illis,
Herculea haec monstrant prospera fata Tua.
Tempus erat quondam, quo fata videre volebas,
Scilicet, ut *mensēs* saepe *manere* solent.
Tempora mutantur, fluxus emanfio vadit,
Et solet ad florem corpus abire suum.
Tandem nunc redunt quae tempora saepe fovebas
En! TIBI sudanti, splendor honoris apex.
Aspice! parta quies & gloria naeta cacumen,
Emerito TIBI dant ferta parata poli.
Ex animo laetus, tantos ego grator honores,
In laudem ut vergant Numinis, opto, sacri.
Ut cedant proprio decori patriaeque saluti,
Sic egomet voveo, Praefide vive Deo.

So willstdu dann anicht/ Mein Bruder/ DOCTOR werden/
Wohlan! ich wünsche Dir Glück/ Heyl und Gottes See-
gen!

Apollo Eröhne Dich mit Zweigen auff der Erden/
Und führe Deine Curen auff lauter Wohlfahrts Wegen.

Ita gratulatur pro Doctore dispu-
tanti Fratri, Frater

WILHELMUS JACOBUS ALLARDT.

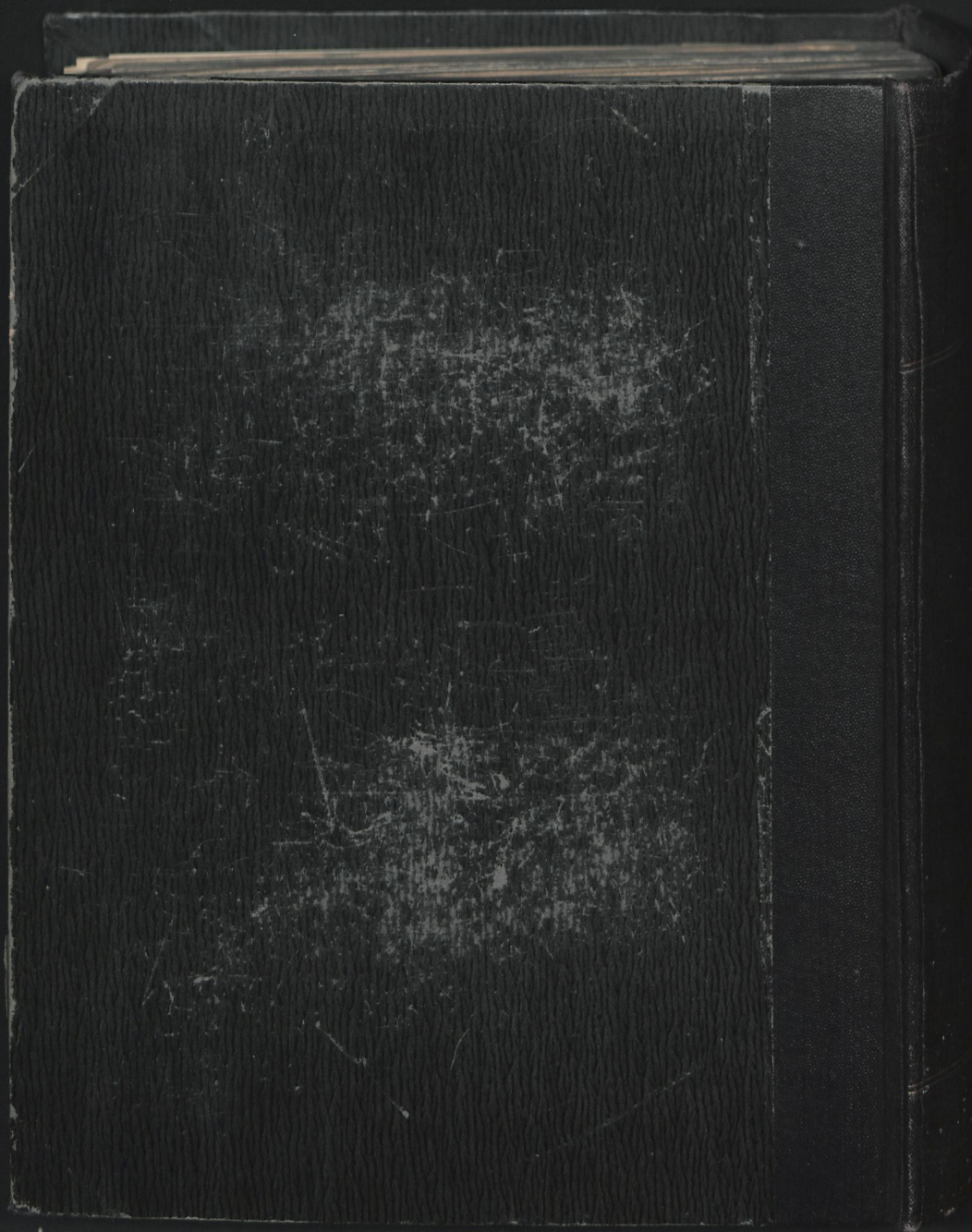
Frankfurt a. O., Diss., 7720-24

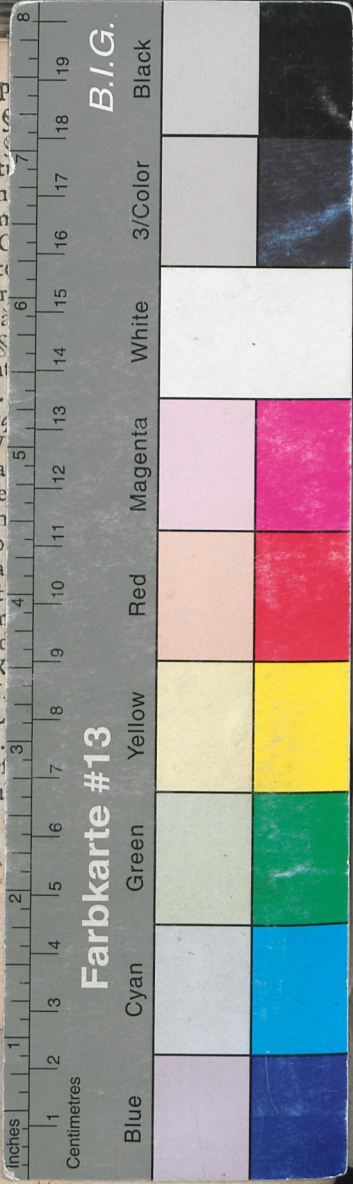

f

sb.

1723, 2 8/12

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-PRACTICA
DE
**EMANSIONE
MENSIIUM,**

Quam
ADSPIRANTE GRATIA DIVINA
IN ALMA REGIA ET ELECTORALI VIADRINA
GRATIOSAE FACULTATIS MEDICAE CONSENSU
PRAESIDE
**DN. ANDREA OTTOMARO
GOELICKE,**

MED. DOCT. HUIUSQUE PROF. PUBL. ORDIN.
& h. t. FACULT. SVAE DECANO,
*PRAECEPTORE AC PROMOTORE STUDIORUM SUORUM
AETATEM VENERANDO,*
PRO GRADU DOCTORALI
SUMMISQUE IN ARTE MEDICA HONORIBUS,
PRIVILEGIIS AC IMMUNITATIBUS, RITE AC LEGITIME
CONSEQVENDIS,

D. *Novembr. MDCXXIII. horis ante - & pomeridianis*
IN AUDITORIO MAJORI
publico eruditorum ac solemni examini submittit
AUCTOR

SAMUEL CONRADUS ALLARDT,
Francof. Meso-March.
FRANCOFURTI ad VLADRUM.
Literis JOHANNIS CHRISTOPHORI SCHWARTZII, Acad. Reg. Typogr.

